

Dnešná roztrieštenosť organizácií kultúrny rozvoj nedostatočne rozvíja

Predstavujeme vám historika Jána Plevu, ktorý napísal tri dôležité knihy o histórii starostlivosti o osoby s poruchou sluchu na Slovensku a o histórii komunity nepočujúcich na Slovensku. Knihy nesú tieto názvy: **Rozvoj organizovanej starostlivosti o sluchovo postihnutých na Slovensku I., Rozvoj organizovanej starostlivosti o sluchovo postihnutých na Slovensku II. a Rozvoj organizovanej starostlivosti o sluchovo postihnutých na začiatku 20. storočia.**

1. Kedy ste začali strácať sluch a z akého dôvodu? „Sluch sa mi strácal postupne od 80. rokov minulého storočia (najmä v pravom uchu). Môže to byť dedičné, starý otec a matka na sklonku života tiež nepočuli. V súčasnosti nepočujem na vyše 85 % a som ŤZP.“

2. Vieme, že ste publikovali 3 knihy o rozvoji starostlivosti o sluchovo postihnutých na Slovensku, zároveň ste písali články do Gongu i do Effety – otvor sa. Čo vás k tomu podnietilo? „Myšlienka písať o dejinách nepočujúcich vznikla asi v roku 1993, kedy po odchode do dôchodku som pracoval v ZŠI na Hrdličkovej ulici na Krásnej Hôrke. Požiadal som vtedajšieho riaditeľa pána Žilinka o materiály z dejín školy. Konštatoval, že údaje z histórie nie sú správne, treba ich overiť a sľúbil mi pomoc pri historickom výskume. Dôkladne som preštudoval noviny Pressburger Zeitung z rokov 1830-1850 a našiel som zmienku v ročníku 1833, že prvý ústav na Slovensku v Bratislave vznikol v lete 1833 a v ďalších rokoch sa uvádzali správy o skúškach žiakov, teda nie v roku 1836, ako sa uvádza v brožúrke o dejinách školy z roku 1986 (tento názor v škole zastávajú dodnes). Za pomoci školy a najmä SZSP som sa pustil do rozsiahleho archívneho výskumu na Slovensku, Maďarsku, Česku a Rakúsku a výsledok je premietnutý v troch publikáciách o tomto probléme. Okrem týchto publikácií som napísal množstvo článkov a vystúpil na konferenciách.“

3. Publikovať knihy ako boli vaše, to si vyžaduje čas, vyhľadávanie materiálov a podobne. Čo bolo pre vás najťažšie? „Problém mi robilo získavanie historických faktov písaných samotnými nepočujúcimi, z pochopiteľných dôvodov si nepísali kroniky a záznamy o svojej činnosti. A často ani počujúca spoločnosť ich spoločenské pôsobenie nezaznávala, najmä do roku 1918.“

4. Čo vás najviac zaujalo pri písaní histórie? Alebo, čo zaujímavého ste zistili, našli? „Rozsiahlym náročným výskumom získané materiály som historicky spracoval. Usiloval som sa čo najobjektívnejšie spracovať históriu starostlivosti o sluchovo postihnutých na území dnešného Slovenska.“

5. Čo si myslíte, je znalosť histórie starostlivosti o osoby s poruchou sluchu dôležitá a prečo? „Zmapovanie histórie starostlivosti o osoby s poruchou sluchu je dôležité pre poznanie problémov tejto skupiny spoluobčanov. Počujúca spoločnosť by mala venovať väčšiu starostlivosť

Ján Pleva

ROZVOJ ORGANIZOVANEJ
STAROSTLIVOSTI
O SLUCHOVO POSTIHNUTÝCH
NA SLOVENSKU

SZSP Bratislava 2006

a aktívne riešiť rozličné problémy tejto skupiny občanov. Historické poznanie tomuto úsiliu by malo napomáhať.“

6. Zistili sme, že v komunite nepočujúcich skoro každý národ má svoju či svoje osobnosti, napríklad Maďari majú svoje dve osobnosti – počujúceho Andreja Cházára a nepočujúceho Kalmána Orosa, Česi nepočujúceho Václava Vlčeka, Španieli počujúceho Pedra Ponca de Leóna, Francúzi Charlesa Michela de Í Epeého, atď. A čo u nás? Koho by sme mohli obdivovať? „Dejiny Slovenska do roku 1918 po dlhé stáročia sú spoločné s dejinami Maďarska, v rokoch 1918 – 1922 s dejinami Československa. Ťažko nájsť špecifickú osobnosť nepočujúceho človeka – Slováka. A Cházar sa narodil a pôsobil na dnešnom slovenskom území a tu sa usiloval založiť aj prvý ústav pre nepočujúcich v Joviciah pri Rožňave. Jeho rodný dom v Joviciah by si zaslúžil viac pozornosti o túto historickú pamätihodnosť, intenzívne to využívajú v prospech nepočujúcich v Maďarsku. O nepočujúcich zaslúžilých osobnostiach by mohli viacej hovoriť pán Ubár a pán Ručkay, ktorí mali nepočujúcich rodičov a v hnutí veľmi aktívne pôsobili.“

7. Môžete nám povedať, čo je podľa vás kultúra nepočujúcich? „Kultúra nepočujúcich sa intenzívne rozvíja v školách pre nepočujúcich, predtým aj v spolkoch a spoločnej organizácii. Dnešná roztrieštenosť organizácii kultúrny rozvoj nedostatočne rozvíja.“

8. Myslíte si, že predmet kultúra nepočujúcich by mala byť zavedená do učebného plánu základných škôl pre sluchovo postihnutých? „V predškolskej a školskej výchove na pedagogických fakultách by sa mala venovať osobitná pozornosť predmetu kultúra nepočujúcich, podobne aj v medzinárodných organizáciách.“

9. Môžete nám niečo odkázať ohľadom histórie starostlivosti o osoby s poruchou sluchu na Slovensku? „Domnievam sa, že treba prekonať dnešnú veľkú roztrieštenosť organizácii sluchovo postihnutých, venovať väčšiu pozornosť histórii tejto komunity a ďalej prehĺbovať historický výskum a zverejňovať jeho výsledky.“

Ďakujeme vám za rozhovor a želáme vám hlavne pevné zdravie.

Roman Vojtechovský